

Cl.- Parolas gesinjoroj Claude kaj Andrée Gacond.

Ni daŭrigas la legadon el la bedaŭrinde elĉerpita verko de Edmond Privat : *Interpopola Konduto*. En nia studo ni atingis la antaŭkonkludan ĉapitron, kies titolo estas : *Novaj Mistikoj*. Jen ni eklegas ĝin :

A.- *Al Ligo de Nacioj mankas ia mistiko. Por ke ĝi fariĝu komuna patrujo laŭ la usona bildo de Unuigitaj Ŝtatoj, necesus ia propra patriotismo, ia kredo, ia lingvo, ia religio aŭ adoro por subteni ĝian moralon.*

Cl.- *Nur statuton ĝi posedas. Tro seka ĝi estas.*

A.- *Ĉiu regno havas patrujamon por sin helpi. Tro juna estas la Ligo por esti amata aŭ adorata. Ankaŭ tro malegaleca. Ties gvidantoj mem pliamas sian hejman patrujon. Dumlonge la svisa respublikaro spertis la samon. Iom post iom komuna sindefendo, kunbatalo, armeo kaj tutlandaj pafkonkursoj fariĝis la plej forta ligilo. Pro tio multaj intelektuloj tiom ŝatis armeon. Ke ekzistas alia ligilo multe pli solida, tion ili nur poste komprenis. (Fino de la citaĵo.)*

Cl.- Ni rimarkigas, ke, kion diras Edmond Privat pri Ligo de Nacioj ĝenerale, tio ankaŭ valoras por Unuiĝintaj Nacioj. Ni eĉ aŭdis Edmond Privat, kiu legis tiun ĉapitron dum prelego pri mondfederalismo forigante la nomon Ligo de Nacioj profite al tiu de UN. Samtempe, kiel lerta ĵurnalisto, li ŝanĝis kelkajn ekzemplojn pri okazaĵoj, tio por aktualigi tiun tekston. Ĉar tion ni ne povas fari, ni daŭrigos la legadon kun la nomo Ligo de Nacioj, sed bonvolu mem fari la ŝanĝon al la nomo Unuiĝintaj Nacioj. Ni daŭrigas la citadon :

A.- *Militan religion la Ligo ne povis krei al si, ĉar ja por forigi militon ĝi estis fondita.*

Cl.- *El kolektiva bezono je paco ĝi vivas. El popolaj sopiroj al konkordo ĝi sin nutras. Aranĝitan katekismen pri siaj celoj ĝi klopodis instrui en la lernejoj. Sed la Statuto de la Haga Tribunalo aŭ la Liga Kontrakto de Wilson nek kortuŝas geknabojn, nek entuziasmigas junularon, se ne vivigas ilin escepte fervora instruisto.*

A.- *Jura dokumento, diplomata organizo, burokrataj oficejoj, jen pano por pripenso, sed ne lakto por la koro. Kompare, la naciaj patrujoj sidas pli avantaĝe. Ili havas propran flagon, lingvon aŭ tradicion, poezion kaj muzikon, glorajn memoraĵojn, brilkoloran historion, unuvorte senton, emociion.*

Cl.- *Ĉio simila mankas al la Ligo. Nova estas ĝia sperto, abstrakta ĝia leĝo kaj seka ĝia dulingva literaturo. De la komenco, du grandpotencoj plenigis la oficejojn per siaj regnantoj kaj trudis siajn du lingvojn kiel sole oficialajn. [...]*

A.- *Al la bezonata sento pri **komuna patrujo krom la nacia** entute mankas organo. Por vivi aŭ kreski ĝi ne havas eĉ akvon. Ĉio, kion faris centra lingvo por unuigi vastan landon kiel Francujon aŭ Usonon, tie malestas. Iam la lingvo latina kunigis la kristanan mondon. El la uzo moderna ĝi plene forfalis sen ia espero al praktika reviviĝo.*

Cl.- *La mondon Islaman servas araba lingvo, komuna ligilo kaj esprimilo. Vivanta kaj kapabla ĝin konservis senhalta uzado.*

A.- *Ekzistas ja sperto tutmonda pri helplingvo kaj federala sento sur malgranda skalo : la esperantista eksperimento. Multaj kleruloj ĝin ignoras. [...]*

Edmond Privat : *Interpopola Konduto*, 10-a parto

Novaj mistikoj

Claude Gacond, 382-a radioprelego, 1971.02.03 & 06

Cl.- Sekvas detalaj klarigoj pri esperanto kaj ties ekzameno en 1922 far la dua ĝenerala kunveno. Ni saltas tiujn paragrafojn, kiuj nenion instruas al ni kaj daŭrigas la legadon per tiuj ĉi diroj de Edmond Privat :

A.- Kio interese elstaras el la duoncentjara sperto pri Esperanto, tio estas la nova mistiko aŭ ara sento, kiun ĝi disvastigis sur la kampo de interpopola toleremo kaj etiko. [...]

Cl.- Ĝuste ĉar ĝi vivas el sento propra, simile kiel nacilingvo, tial Esperanto riĉiĝis kaj fleksebliĝis tiom, ke ĝi sukcesis eĉ allogi novelistojn, oratorojn, eĉ poetojn, kiuj nun uzas ĝin por trafi rekte ĉiulandan publikon, se ne vastegan, almenaŭ tutmondan. Verko tuj legata en kvindek landoj kaj rimarkata de kelkaj ĵurnalistoj en ĉiu regno ricevas kalkulindan atentigon. (Fino de la citaĵo.)

A.- Sekvas informoj pri la literaturo kaj pri la gramatiko de esperanto. Ni saltas tiujn klarigojn kaj ree citas Edmond Privat :

Cl.- Tiun eksperimenton oni ĉefe rigardas kiel praktikan proponon por faciligi komunikadon. Fakte ĝi estas multe pli originala kaj rimarkinda kiel elemento de tuthomara patrujamo, kiu respektas la nacian senton kaj ne naskiĝis el antagonismo. Tio estas la neŭtralismo, ofte mokata de revoluciuloj.

A.- Ĝi entenas ĝuste tiun amikeman mistikon – senkoleran kaj senmalaman – kiu mankis al la Ligo de Nacioj por varbi la koron de l' amasoj per lernejo kaj fervoro. Kiuj preferas konservi anemian aŭ senvivan Ligon, tiuj kompreneble havas intereson forpuŝi Esperanton al aliaj Internacioj, kie ĝi povas nur ludi la rolon de ilo oportuna, ĉar ili jam posedas sian propran mistikon, ĉu klasan, ĉu eklezian.

Cl.- Edmond Privat, kiel vi konstatas, vidis en esperanto multe pli ol lingva sistemo. Li vidis en ĝi amikeman mistikon.

A.- Tiun mistikon li provis priskribi. La venontan semajnon ni legos al vi tiun belan tekston, kiun ni ofte citas, kiam ni devas paroli pri esperanto.

Cl.- Vi aŭdis prelegon el Svislando. Parolis gesinoroj Claude kaj Andrée Gacond. Ĝis reaŭdo !

-oOo-